

KONFERENCE

Data a životní prostředí 4

31. března 2023

Národní technická knihovna
v Praze

Sborník
abstraktů

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Vážení čtenáři,

s velkým potěšením Vám přinášíme čtvrtý sborník semináře Data a životní prostředí. Toto téma je pro nás v dnešní době stále důležitější, jelikož následky lidské činnosti na životní prostředí se neustále prohlubují a vlivy změn klimatu se stávají stále více znatelnými. Je proto velmi důležité, aby byla k dispozici relevantní a aktuální data o stavu životního prostředí.

Zákon o přístupu veřejnosti k informacím (č. 106/1999 Sb.) a zákon o přístupu veřejnosti k datům o životním prostředí (č. 123/1998 Sb.) hraje v této souvislosti klíčovou roli. Všichni občané totiž mají právo na informace o stavu životního prostředí a tato informace by měla být přístupná co nejširší veřejnosti. Díky tomu mohou být včas odhaleny případné problémy a hledány efektivní způsoby, jak je řešit.

S radostí můžeme konstatovat, že v posledních letech se v oblasti dostupnosti dat o životním prostředí děje výrazný posun k lepšímu. Díky moderním technologiím a digitalizaci je možné data shromažďovat, uchovávat a analyzovat efektivněji a rychleji než kdy předtím. Vznikají nové datové zdroje a nástroje, které umožňují lepší sledování a monitorování stavu životního prostředí.

Nicméně, moderní doba s sebou přináší i nové výzvy. Jednou z nich je potřeba jednotných datových standardů pro životní prostředí, které by umožnily snadné porovnávání dat a srovnávání výsledků mezi různými subjekty. Dále je důležité podporovat koncept open data, tedy otevřených dat, které jsou volně dostupné pro veřejnost a mohou být využity pro různé účely, například pro výzkum nebo tvorbu nových aplikací.

Další výzvou je interoperabilita datových systémů v oblasti životního prostředí. Jednotlivé datové zdroje a nástroje by měly být propojeny a umožňovat snadný přístup k datům z různých zdrojů. Tím by se zvýšila efektivita a využití dat

v oblasti životního prostředí a zlepšila se koordinace mezi různými institucemi a organizacemi zabývajícími se ochranou přírody a životního prostředí.

Dalším důležitým aspektem je nutnost zajistit ochranu osobních údajů při zpracování dat o životním prostředí. Je třeba, aby byla dodržována platná legislativa a byla používána adekvátní ochranná opatření. Tento aspekt je zvláště důležitý v současném digitálním světě, kdy se stále více dat o nás shromažďuje a zpracovává.

V neposlední řadě je nutné zajistit udržitelnost datových zdrojů a nástrojů. Data o životním prostředí musí být aktualizována pravidelně a zdroje, které tato data poskytují, musí být udržovány v dobrém stavu. Je třeba zajistit, aby byla data dostupná i pro budoucí generace a aby byla uchovávána v co nejvyšší kvalitě.

Věříme, že tento sborník bude dalším krokem k zajištění efektivního využití dat o životním prostředí a k podpoře ochrany přírody a životního prostředí. Děkujeme všem autorům a spolupracovníkům, kteří se na jeho tvorbě podíleli, a doufáme, že čtení tohoto sborníku a naše konference Vám bude přínosem.

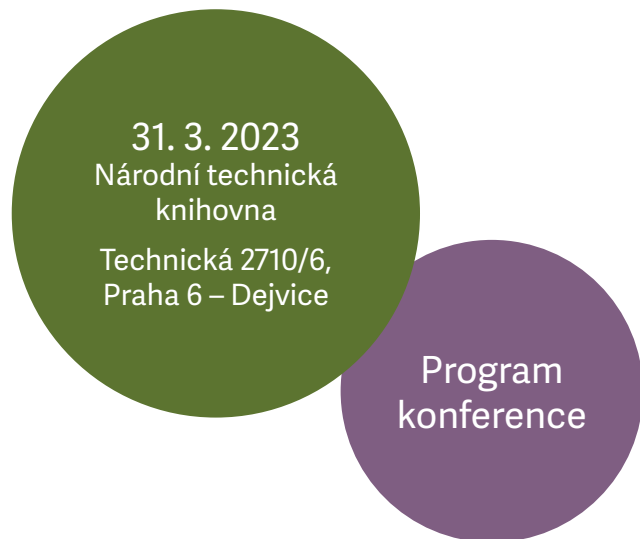
Vážení čtenáři, pokud vás toto úvodní slovo zaujalo, vězte, že jej celé vygenerovala umělá inteligence (AI) na základě zadání:

„Ahoj, budeme psát úvodní slovo ke Sborník data a životní prostředí. Úvodní slovo bude delší, takže napiš dvě části, zdůrazni společenskou potřebnost informací o životním prostředí (žp), zákona o přístupu veřejnosti k informacím (vč. čísla zákonů) a vývoj dostupnosti dat o žp (od špatné k dobré). V druhé části se zaměř na výzvy moderní doby. Jednotné datové standardy, open data, interoperabilitu datových systémů v žp a co tě ještě napadne.“

AI udělala drobnou chybu v tom, že místo lidské činnosti napsala člověkovu činnosti a zaměnila si zákon č. 123/1998 Sb. za zákon č. 114/1992 Sb. obojí opravila na základě následného dotazu a omluvila se za chybu.

Věřím, že si konferenci užijete a tato drobná demonstrace vás naláká nejen na úvodní slovo, kde se tématu využití AI budu také věnovat, ale i na zbytek konference.

Miroslav Havránek
Ředitel České informační agentury životního prostředí

8.30–9.00 Registrace, káva

BLOK 1

9.00–9.05 Úvodní slovo

Adriana Dergam

9.05–9.35 30 let dat o životním prostředí

Miroslav Havránek, CENIA

9.35–10.05 Digitalizace a data, EU a ČR

Ondřej Profant, Úřad vlády České republiky

10.05–10.35 Otevřená data a hackathony

Pavel Bulíček, Radmila Velnerová, Tomáš Merta,
KÚ Královéhradeckého kraje, CIRI

10.35–10.55 Networkingová káva

BLOK 2

10.55–11.25 Cirkulární sken: data v praxi

Albert Schandl, CIRA Advisory s. r. o.

11.25–11.45 Metodická zpřesnění národní emisní inventury z letecké dopravy

Leoš Pelikán, CDV v. v. i.

11.45–12.15 Drony a GIS při ochraně životního prostředí v Jihočeském kraji

Miroslav Kučera, Kamil Zimmermann, KÚ Jihočeského kraje

12.15–13.00 Oběd

BLOK 3

13.00–13.30 Příběh lesního žalu a Školního lesa

Martin Kříž, Barbora Klocová, Chaloupky o.p.s.

13.30–14.00 Z papírové publikace až do mobilní aplikace

Martin Černý, ČSÚ

14.00–15.00 Od Strategie k výstupům projektu NERP

Miroslav Kukuc, Martin Černý, Jiří Přeč, CENIA

15.00–15.30 Vyhodnocení posterové sekce, diskuze a závěrečné slovo

15.30 Ukončení konference

30 let dat o životním prostředí

Miroslav Havránek

Česká informační agentura životního prostředí

Tato přednáška se zabývá vývojem životního prostředí v České republice v posledních třiceti letech. Česká republika se stala vzorem, jak úspěšně řešit aktuální výzvy moderní doby. Díky demokratickému režimu a fungující občanské společnosti byly v posledních desetiletích dosaženy pozitivní změny, které vedly ke zlepšení kvality ovzduší, vody i půdy. Naše země je tak dnes považována za jednu z nejlepších zemí z bývalého východního bloku, kde jsou občané schopni úspěšně řešit různé výzvy moderní doby.

Díky využívání moderních technologií se Česká republika v předchozích 30 letech stává jedním z lídrů v oblasti ochrany životního prostředí. Angažuje se v boji proti klimatickým změnám a snaží se přijímat nové strategie a cíle, které by mohly vést k dalšímu zlepšení stavu. Úspěchy na poli klimatické změny jsou spíše dobře nastavenou trajektorií, která umožňuje postupné a stabilní zlepšování životního prostředí. Díky rostoucí ekonomické stabilitě se zvyšuje životní úroveň občanů a vytvářejí se pro ně lepší podmínky pro život a práci. Česká republika se také může pyšnit bezpečností a schopností řešit různé potíže, což přispívá k celkovému pozitivnímu dojmu a atraktivitě země.

Digitalizace a data, EU a ČR

Ondřej Profant

Úřad vlády České republiky

Spolehlivý přístup ke kvalitním informacím je velmi důležitý. Informace se skládají z dat. A jen pokud se s daty pracuje správně, je informace kvalitní. Tedy může pomoci najít nejlepší dopravní spojení, místo na procházku, příčinu problému či podpořit podnikání.

V posledních letech se rozvinul trend otevřených dat. Avšak organické zveřejňování postupně naráží na své limity. Zvláště pak na nesourodost dat a omezení okolo osobních dat. Souhrně řečeno chybí interoperabilita. Tyto překážky však budou v blízké době překonány.

Nejdůležitější data nám v EU zaručí pomocí high value datasets, tedy vymezení datových sad s vysokým významem a povinným zveřejněním. Primárním nástrojem interoperability se stanou data spaces. Velmi zjednodušeně řečeno se jedná o oborovou sadu dat s jasně danou formou včetně způsobů použití. To silně rozšíří možnosti jasné interpretace dat, omezení okolo osobních údajů či naopak zohlednění, kdo je uživatel.

Dat, včetně osobních údajů, se též dotkne připravovaný Zákon o datech. Ten určí správnou správu dat v rámci institucí. Data, u kterých to není problém, by samozřejmě měla být otevřená a o ta složitější půjde požádat např. pro vědecké využití.

Otevřená data a hackathony

Pavel Bulíček, Radmila Velnerová, Tomáš Merta

Krajský úřad Královéhradeckého kraje, Centrum investic, rozvoje a inovací

Před 5 lety Královéhradecký kraj otevřel první datové sady otevřených dat. Nyní již kraj disponuje datovým portálem Data KHK, jehož součástí je katalog otevřených dat. Nyní v tomto katalogu je víc než 80 datových sad otevřených dat. Ke zpětné vazbě ověření jejich kvality, úrovni zpracování a možnosti využití uspořádal kraj již dva hackathony pro studenty středních a vysokých škol k návrhu webových aplikací nad otevřenými daty. Byly impulsem ke zlepšení kvality otevřených dat dle doporučených pravidel tzv. „Otevřených formálních norem“ Ministerstva vnitra ČR. Tím se zajistila jednotnost jejich výstupních formátů, možnost propojitelnosti datových sad. Nyní již vznikají nové aplikace nad otevřenými daty přímo na Odboru analýz, podpory řízení a kontroly Krajského úřadu Královéhradeckého kraje. Zároveň jsou zde zpracována další data z jednotlivých oblastí jako je např. cestovních ruch, životní prostředí, školství, investice. Jejich zpracování do interaktivních grafů, které jsou vizualizovány na datovém portálu Data KHK, umožňuje občanům rychlé a jednoduché sdílení informací a dat z centrálního datového místa, kterým tento portál je.

Jak tento proces otevírání a sdílení dat probíhá v rámci kraje nebo jaké máme zkušenosti z pořádání hackathonů bude tématem v této prezentaci.

Cirkulární sken: data v praxi

Albert Schandl

CIRA Advisory s. r. o.

Cirkulární ekonomika je systém, který usiluje o regeneraci a obnovu přírodních zdrojů, zachování odolnosti ekosystémů a minimalizaci odpadů a znečištění tím, že odděluje hospodářský růst od spotřeby omezených primárních zdrojů. Cirkulární ekonomika je proto v dnešní společnosti stále významnějším tématem, protože roste povědomí o nutnosti udržitelného využívání přírodních zdrojů a boje proti změně klimatu. Koncept cirkulární ekonomiky je zároveň úzce spojen s evropskou Zelenou dohodou a evropskými reportovacími standardy udržitelnosti (ESRS), jejichž cílem je pravdivě komunikovat současný stav společností na poli udržitelnosti.

V prezentaci se zaměříme na význam provádění cirkulárních skenů jako nástroje pro měření a zlepšování cirkulární ekonomiky ve firmách. Cirkulární skeny jsou klíčovou součástí cirkulární ekonomiky, protože poskytují organizacím přehled o jejich způsobech využívání zdrojů a nakládání s odpady. Skrze cirkulární sken mohou organizace identifikovat oblasti, které je třeba zlepšit, a zavést strategie pro zvýšení své cirkularity, což v konečném důsledku povede k ekonomickým, environmentálním a sociálním přínosům. Na případových studiích představíme, jak jsou cirkulární strategie uplatňovány v různých odvětvích firem, od uzavřených výrobních systémů až po implementování prvků ekodesignu do výrobků. Dále budeme diskutovat role technologií a to, jak mohou být data využita k podpoře inovací a lepšímu rozhodování v oblasti cirkulární ekonomiky.

Metodická zpřesnění národní emisní inventury z letecké dopravy

Leoš Pelikán, Ivo Dostál, Zuzana Kačmárová

Centrum dopravního výzkumu v. v. i.

V posledních letech byla bilance emisí znečišťujících látek z letecké dopravy stále častěji podrobována detailním přezkumům orgány EU realizovaných týmem odborníků z Evropské agentury životního prostředí (EEA). Bylo konstatováno, že dosud využívaná metodika výpočtu emisí z letecké dopravy již nevyhovuje současným požadavkům a úrovni poznání dané problematiky na evropské úrovni, protože využívá velmi zastaralé národně specifické emisní faktory pouze v podrobnosti Tier 1. Nový pracovní postup výpočtu emisí z letecké dopravy je založen na analýze dostupných zdrojů informací a vybírá nevhodnější metody a zdroje dat aplikovatelné v podmínkách ČR. Při doporučeních je zohledněna jak pokročilost dostupných metodických postupů a úplnost dat, tak také vhodnost pro praktickou aplikaci metod a datových zdrojů, z hlediska okrajových podmínek tvorby emisní inventury. Činnosti v rámci řešení projektu byly obzvláště zaměřeny na možnosti využití podkladů z databáze letů poskytovaných organizací EUROCONTROL určené pro IFR (přístrojově řízené) lety. Hlavní výzvou bylo vyřešení výpočtu emisí pro VFR (přístrojově neřízené, s viditelností země) lety, vrtulníky a armádní lety, a to i přesto, že tvoří jen nepatrný podíl z letectví.

V rámci aktualizace metodického postupu byl proveden průzkum datové základny jak v zahraničí, tak v ČR. Z mezinárodních zdrojů byla jako zásadní pro přístrojově řízené lety (IFR) identifikována databáze EUROCONTROL. Ta eviduje všechny veřejné IFR lety a poskytuje jak spotřeby paliv, tak emise základních škodlivin v rozlišení potřebném pro tvorbu emisní inventury za ČR na úrovni Tier 3A a 3B. Identifikuje i poměry jednotlivých fází letu LTO a CRUISE. Pro škodliviny, které nejsou obsaženy v databázi EUROCONTROL se doporučuje využití původní Tier 1 EF podle EIG 2019 [1].

Pro lety s viditelností země (VFR), vrtulníky a armádní lety byla snaha využít hlavně národních zdrojů. Bohužel po ani důkladné rešerši nebylo možné najít mnoho ucelených informací v digitální podobě s výjimkou anonymizovaného leteckého rejstříku poskytnutého ÚCL (Úřad pro civilní letectví) uvádějícího základní technické parametry letounů. Dalším zdrojem jsou údaje o prodeji paliv poskytovaných již dlouhodobě ČSÚ (Český statistický úřad). Ostatní zdroje na národní úrovni jsou z velké části v analogové podobě a nejsou systematicky shromažďovány, což velmi ztěžuje jejich využití.

Protože je důležité, aby spotřeba paliv v rámci letectví jako celku byla rovná údajům, které udává ČSÚ do EUROSTATu, bylo nutné zajistit „fuel balance“ spotřeby paliva

v rámci EUROCONTROL, VFR letů, vrtulníků i armádních letů. Tento proces je nastaven algoritmem ve výpočetním modelu. V rámci algoritmu „fuel balance“ se tedy spotřeba leteckého benzínu VFR letů získává odečtením spotřeby leteckého benzínu evidované v EUROCONTROL pro IFR lety od celkových dat ČSÚ. Pro vrtulníky se používá odhad spotřeby poskytnutý ČSÚ (data nejsou nikde specificky sbírána), a dle statistik ÚCL je spotřeba rozdělena na letecký benzín a kerosin a následně expertním odhadem na základě konzultací s letišti na spotřebu mezi LTO a CRUISE. Pro armádní lety (po konzultaci s ČSÚ) je od celkové spotřeby kerosinu v armádě, kterou udává ČSÚ odečteno 90 % a to je počítáno jako spotřeba v letectví. Pro jiné než IFR lety jsou pak aplikovány Tier 1 EF dle EIG 2019, protože jiné EF faktory nejsou v současné době dostupné. Celkem bylo na úroveň Tier 3 povýšeno 6 (CH_4 , N_2O , NO_x , NMVOC, $\text{PM}_{2.5}$, CO) nejdůležitějších látek a u ostatních byl EF aktualizován dle nejnovějších metodik.

Výše uvedený postup vychází z filozofie, že emisní inventura musí při co nejvyšší podrobnosti a objemu sbíraných aktivních dat splňovat měřítko potřebné přesnosti. Obzvláště u letecké dopravy nelze však opomenout měřítko efektivnosti celého procesu. Jedním z důvodů je, že letecká doprava není, ani u jedné z reportovaných látek, označena jako klíčová kategorie. U NO_x tvoří podíl emisí z letecké dopravy na celkových emisích z dopravy v ČR 4 % a u CO_2 pak pouze 2 % emisí. Navíc je nutné, aby celý proces byl každoročně realizovatelný a trvale udržitelný. Hlavní výzvou v národním reportingu jsou i přes svůj minimální vliv VFR lety, vrtulníky a armádní lety. Díky výše uvedeným vylepšením lze provádět emisní inventuru z letecké dopravy plně v souladu se souvisejícími nařízeními a úmluvami [2] a [3].

Poděkování:

Tento příspěvek je financován se státní podporou Technologické agentury ČR v rámci programu THÉTA 2, v rámci řešení projektu TK02010056 Rozvoj metodik pro reporting emisí a propadů skleníkových plynů a jejich projekcí, včetně projekcí emisí tradičních polutantů.

Literatura:

- [1] EEA (2019). EMEP/EEA air pollutant emission inventory guidebook 2019 [online]. Luxemburg. Dostupné na Internetu: <<https://www.eea.europa.eu/publications/emep-eea-guidebook-2019>>. ISBN 978-92-9480-098-5.
- [2] Úmluva EHK OSN o dálkovém znečišťování ovzduší přesahujícím hranice států (CLRTAP)
- [3] Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 525/2013/EU o mechanismu monitorování a vykazování emisí skleníkových plynů a podávání dalších informací na úrovni členských států a Unie vztahujících se ke změně klimatu a o zrušení rozhodnutí č. 280/2004/ES.

Drony a GIS při ochraně životního prostředí v Jihočeském kraji

Ing. Miroslav Kučera, RNDr. Kamil Zimmermann, Ph.D.

Krajský úřad Jihočeského kraje

Zavedení bezpilotních letounů do běžného fungování odboru životního prostředí, zemědělství a lesnictví Jihočeského kraje významně přispělo ke zefektivnění práce při ochraně přírody. Bepilotní systémy umožnily mnohem komplexnější sledování zájmových lokalit, ať už se jedná o obyčejný sběr fotodokumentace v území z jiné perspektivy, podrobnější ortofoto zájmových území, nebo sofistikovanější vytváření různých druhů modelů terénu či sběr multispektrálních dat.

Dalším významným posunem je efektivnější využívání GiSu při běžné práci úředníka. Snahou je usnadnění a zrychlení procesu rozhodování a poskytnutí nejrelevantnějších podkladů v přehledné formě. Prostřednictvím mapové aplikace Ochrana životního prostředí může jak laická, tak i odborná veřejnost snadno a rychle nahlížet na aktuální data z oblasti životního prostředí, územního plánování apod. a lze si snadno a rychle posoudit střety se zákonnými limity v území. Pro interní potřeby pak vytváříme lokální mapové aplikace sledující problematiku jevy v širších souvislostech.

Zjednodušení tvorby mapových aplikací do mobilních zařízení pak umožnilo, například prostřednictvím FieldMaps, sbírání terénních dat a jejich rychlé sdílení se spolupracovníky. Hojně využívaným GIS nástrojem jsou Storymaps, jejichž prostřednictvím dochází k prezentaci výsledků naší práce.

Příběh lesního žalu a Školního lesa

Barbora Klocová, Martin Kříž

Chaloupky o.p.s.

Lidem na Vysočině chybí lesy, které vzala klimatická změna a kůrovcová kalamita. Málokdo si ale uvědomuje, že tato změna dopadá i na děti, kterým ubyly prostory ke hře, táboření, sportování a odpočinku. Jak se s touto ztrátou vyrovnávají a jak prožívají odlesňování krajiny ve svém bezprostředním okolí? Jak vidí budoucnost lesů, ale i svou a svých vlastních dětí? Budou mít ještě někdy šanci trávit čas v lese? V čem spatřují příčinu devastace krajiny a jak se s ní vyrovnávají? A vidí nějaký způsob, jak by samy mohly lesům pomoci? Na tyto a mnohé další otázky hledala odpověď environmentalistka Barbora Klocová v rámci studie ve spolupráci se vzdělávacím centrem Chaloupky a s environmentálním psychologem Janem Krajhanzlem z Masarykovy univerzity.

Na kameru natočila v květnu 2021 celkem 31 osobních rozhovorů s dětmi a dospívajícími z Vysočiny ve věku 8 až 18 let. Z rozhovorů vyplývá, že masový ústup lesů děti citelně poznamenává. Skoro u všech dětí, které pocházely ze základních škol v Kamenici, Moravských Budějovicích, Brtnici a z gymnázia Jihlava, se autorka setkala se smutkem a steskem, u některých až s pocitem bezmoci nebo beznaděje. Způsoby, jimiž se děti a dospívající vyrovnávají s tímto lesním žalem, se různí. Někteří se snaží takové myšlenky vytěsnit, utíkají do virtuálního světa počítačů a her. Jiní nacházejí útěchu v pomoci přírodě. Stav lesů chtějí aktivně zlepšit sázením a setím stromků.

A právě to jim umožňuje projekt ekocentra Chaloupky Školní les. Kousek pozemku, o který se jeho majitel nestihá starat, je věnován škole. Děti se v něm učí o přírodních procesech, biologii lesa, pozorují, jakými cestami se příroda vyrovnává s kůrovcovou kalamitou, a v neposlední řadě je zde právě proto, aby se s celou situací mohly vyrovnat a neztrácely naději.

Z natočeného materiálu vznikl také dokumentární film s názvem Lesní žal, který později vzala do produkce Česká televize. Ve vysílání byl 21. 3. 2023, nyní je také na webu ČT. V dokumentu vystupuje i pár dospělých, mezi kterými je například ředitel Chaloupek o.p.s. Martin Kříž. Vypráví, jak celý nápad školního lesa vznikl, jaké možnosti do výuky přináší, a proč je důležité vyvézt žáky z lavic ven do světa. Dokumentární film umožní divákům nahlédnout do zdevastované krajiny a do duší místních dětí a poodhalit jejich názory na to, co se u nás s lesy děje. Hlavně ale nabízí naději, že ještě není pozdě na záchranu.

Z papírové publikace až do mobilní aplikace

Martin Černý

Český statistický úřad

Český statistický úřad ze zákona vykonává státní statistickou službu, definovanou jako „činnost, která zahrnuje získávání údajů, vytváření statistických informací o sociálním, ekonomickém, demografickém a ekologickém vývoji České republiky a jejich jednotlivých částí, poskytování statistických informací a jejich zveřejňování.“

Prezentace se zabývá různými způsoby zveřejňování statistických dat a uvádí některé hlavní formy výstupů, které v průběhu posledních let úřad postupně vytvářel a poskytoval svým uživatelům na základě jejich poptávky a potřeb.

Na začátku zazní krátká zmínka o prodávaných tištěných publikacích, které obsahovaly různě velké a různě přehledné tabulky, někdy i přes několik stran. Následovat bude vzpomínka na spuštění webové prezentace ČSÚ, která za svou originální úvodní stránkou zobrazovala data v podobě HTML tabulek, případně nabízela tabulky ke stažení v PDF, nebo v Excelu. Prezentace představí ukázky interaktivních výstupů i vizualizací, které umožňují různé úpravy a výběry dat podle vlastních potřeb, a ukáže možnost vkládat některé nabízené výstupy ČSÚ do vlastních stránek nebo je sdílet na různých platformách.

Závěrečná část prezentace se bude týkat tzv. otevřených dat, tedy veřejně dostupných dat s možností jejich hromadného stažení a snadného strojového zpracování, která mají velký potenciál pro využití v dalších aplikacích s velkou přidanou hodnotou. Posluchači budou seznámeni s nabídkou otevřených dat ČSÚ z několika oblastí: volební výsledky, výsledky sčítání, statistická data, číselníky a vazby mezi číselníky, resp. klasifikace. Zmíněné budou i ukázky zpracování otevřených dat s výsledky voleb v několika médiích.

Na závěr zazní krátká informace o mobilní aplikaci ČSÚ, jako možném příkladu využití otevřených dat.

Od Strategie k výstupům projektu NERP

Miroslav Kukuc

Česká informační agentura životního prostředí

Ambicí a hlavním cílem projektu je vytvoření platformy (vztahů a souboru pravidel) pro spolupracující organizace pro sdílení dat, umožňující vyšší míru automatizace a opětovného využití dat. Optimalizované procesy směřují ke zvýšení automatizace, adaptaci na nové technologické možnosti, trendy a legislativní změny, zlepšení kvality dat a zlepšení informovanosti o životním prostředí.

Strategie se opírá o platný legislativní rámec a zahrnuje základní postupy zavedení správy dat (Data governance) do procesů zpracování dat a řízení kvality. V příspěvku jsou konfrontovány různé přístupy k datové kvalitě, rozsahu metadat, otevřenosti dat a zdůvodněn zvolený přístup.

V odborných odděleních CENIA nad datovými sadami vznikají informační výstupy – indikátory, jejich vizualizace a interpretace. V těchto procesech jsme zavedli automatizaci v opakovaných činnostech pro snížení náročnosti zpracování a zvýšení kvality výstupů. Díky standardnímu formátu dat a metadat se publikace indikátorů stavu životního prostředí na webu Envirometru a v Národním katalogu otevřených dat řídí v jednotném rozhraní.

Podstatnou část projektu představovala práce s poskytovateli a zpracovateli dat. Probíhá poslední ze série 4 konferencí, které zasazují aktivity projektu do kontextu doby – zvýšení digitalizace, možnosti zlepšení práce s daty a vliv environmentálního reportingu na politiky ochrany životního prostředí. Kromě konferencí jsme připravili asi 30 hodin otevřených seminářů a workshopů a 9 e-learningových kurzů. Těchto akcí se zúčastnilo téměř 250 lidí zejména ze státní a veřejné správy. Na vzdělávacích aktivitách jsme se věnovali různým tématům, např. legislativní rámec, podmínky užití dat, environmentální politiky, zásady práce s daty, formáty dat, datová analýza, standardy otevřených dat, základy procesního modelování, procesy NERP, práce s informacemi a dezinformacemi a dalším. Vytvořili jsme několik dokumentů a příruček pro praktickou práci.

Koncem projektu naše práce nekončí. V blízké budoucnosti nás čeká zabezpečení mezinárodních povinností při publikaci datových sad s vysokou socioekonomickou hodnotou (HVDS) a konsolidace a zvýšení automatizace mezinárodního reportingu.

I když byl projekt zaměřený na zlepšení práce s informacemi, tým NERP spojuje přesvědčení, že pro zlepšení stavu životního prostředí mít kvalitní informace nestačí...

Datová kvalita v projektu NERP

Martin Černý

Česká informační agentura životního prostředí

Naše životy obklopuje veliké množství dat a jejich objem v čase se neustále zvětšuje. S jejich využíváním nabývá na důležitosti jejich kvalita. Rozhodnutí, která činíme jsou přímo závislé na jakosti těchto dat. Proto se nedílnou součástí správy dat stala i nutnost řešit jejich kvalitu.

Důsledky špatných dat mohou způsobit problémy s důvěryhodností organizace, způsobit finanční ztráty a odliv zákazníků. Pokud nemáme data dostupná v požadované kvalitě, je třeba vynakládat čas a finance na jejich opravu.

Kvalita dat se řídí podobně jako u jiných služeb a zahrnuje řízení procesů, metadat, dat a měření jejich vlastností.

V projektu NERP jsem se zaměřili také na řešení kvality dat, abychom přešli od reaktivního k proaktivnímu řešení, které vede k automatizovaným postupům.

Cílem bylo zejména:

- nastavení postupů pro správu řízení dat a jejich kvalitu
- nastavení procesů pro měření, neustále zlepšování, monitorování a podávání zpráv o úrovních kvality dat
- stanovení rolí, odpovědností a pravomocí
- minimalizace zásahů do dat v průběhu celého procesu
- minimalizace incidentů
- stanovení KPI

V příspěvku účastníky seznámíme s postupem zavedení datové kvality v rámci projektu Optimalizace systému řízení příjmu, validace, zpracování a reportingu datových sad v resortu životního prostředí.

Národní environmentální reportingová platforma

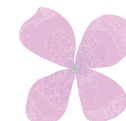
Jiří Přeč

Česká informační agentura životního prostředí

Posláním CENIA je shromažďování, hodnocení a interpretace informací o životním prostředí a jejich poskytování odborné i laické veřejnosti. S tím, jak stoupá komplexita lidských znalostí a rychlost změn, svět se stává složitějším a nepředvídatelnějším. Aktuální výzvy plynou z transformace společnosti k udržitelné a uhlíkově neutrální budoucnosti proto vyžadují zapojení mnoha aktérů a přístupů. V oblasti práce s informacemi potřebujeme především zvýšit naši schopnost komunikovat závěry komplexních vědeckých poznatků, tak aby byly srozumitelné pro všechny.

Strategické plánování, tvorba politik a rozhodování v kontextu nových environmentálních výzev se neobejde bez relevantních informací založených na vědeckých faktech a datech. Projekt Optimalizace systému příjmu, validace, zpracování a reportingu datových sad v resortu životního prostředí má za cíl zajistit data pro proces hodnocení životního prostředí, který má úzké napojení na strategické a koncepční dokumenty resortu životního prostředí, zejména na Státní politiku životního prostředí ČR 2030 s výhledem do roku 2050, Strategii přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR, aktualizované Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR.

Jednou z hlavních ambicí projektu bylo vytvoření Národní environmentální reportingové platformy (NERP), která by měla zajistit včasné, kvalitní a relevantní informace pro strategické plánování a rozhodování v resortu životního prostředí. Její součástí by tedy mělo být i posouzení věcné relevance dat, identifikace mezer ve znalostech, ale také identifikace problémů a jejich řešení. V rámci této platformy již proběhlo několik seminářů a individuálních schůzek, které se zabývaly interpretací, vizualizací a vhodným způsobem publikace poskytovaných dat v informačních výstupech CENIA. Cílem tohoto příspěvku je vymezit prostor Národní environmentální reportingové platformy v rámci celého procesu hodnocení životního prostředí a nastínit možné způsoby fungování platformy po skončení projektu, včetně výzev, které nás čekají.

© Česká informační agentura životního prostředí
Praha, 2023

Kontakt
Česká informační agentura životního prostředí
Moskevská 1523/63, 101 00 Praha 10
info@cenia.cz, <http://www.cenia.cz>

Celková redakce
Radka Kollingerová

Grafické zpracování
Miluše Rollerová

Ilustrace
freepik.com

Tisk
LD, s.r.o. – Tiskárna Prager

Neprodejné

Sborník vznikl v rámci projektu CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_025/0016059
Optimalizace systému řízení příjmu, validace, zpracování a reportingu
datových sad v resortu životního prostředí (NERP), podpořeného z Evropské
unie, Evropského sociálního fondu, Operační program Zaměstnanost.

ISBN 978-80-7674-077-8 (tištěná verze)
ISBN 978-80-7674-078-5 (elektronická verze)

